

О.М. Кошак
кандидат наук із соціальних комунікацій
(кафедра журналістики ІМВ НАУ)

ТРАНСФОРМАЦІЯ, ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ ТА РОЗШИРЕННЯ ІНФОРМАТИВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ РАДІОМОВЛЕННЯ В РЕГІОНАХ

У статті розглянуто і проаналізовано особливості розвитку радіомовлення на регіональному рівні, взаємозв'язок творчого сегменту мовлення з технічним прогресом. Ключові слова: радіо ефірне, проводове, супутникове, інтернет-радіо, цифрове; FM-станція, радіопростір, розвиток, суспільство.

In the article are examined and analyzed the special features of the development radiobroadcasting at regional level, intercommunication of creative segment of broadcasting with technical progress.

The keywords: radio ether, provodove, satellite, internet-radio, digital; FM- station, radio-ether, development, society.

На початку третього тисячоріччя радіо залишається одним із найвпливовіших ЗМІ в нашому суспільстві. Зробимо спробу ретроспективно дослідити в часі взаємозв'язок розвитку радіожурналістики з технічним прогресом радіомовлення на регіональному рівні. Це питання у східних областях України належним чином і досі не вивчено.

Методичною базою цього дослідження стали роботи В. О. Артеменка, Ю. Д. Бараневича, О. Я. Гояна, В. М. Владимірова, В. В. Лизанчука, І. Г. Машенка, В. Я. Миронченка, І. Л. Пенчук, Г. Ф. Рожка, В. І. Семененка, Ю. Г. Шаповала, в яких описується шлях становлення українського радіомовлення. Зокрема О. Я. Гоян вважає, що журналістські технології у сфері радіо пов'язані з перевагами радіомовлення як засобу масової інформації, що дають змогу йому за певних обставин бути значно дієвішим джерелом інформації, ніж інші ЗМІ.

Зважаючи на сучасну потребу, актуальність теми і незначний ступінь її дослідження, ми звернулися до витоків радіомовлення і його стану на межі ХХ–ХХІ сторіч в східних регіонах держави, зокрема в Донецькій, Луганській та Харківській областях. Спробуємо виявити основні проблеми і можливості радіожурналістики під час переходу вітчизняного мовлення на якісно нову сходинку його технічного розвитку.

До першої половини ХІХ сторіччя відкидалася сама можливість зберігання звуку. Перші спроби в нашій країні застосувати запис і відтворити звук (звукозапис) у радіомовленні були у 30-х роках ХХ сторіччя, коли для цієї мети застосовувалися електромеханічний запис на диски, вкриті спеціальною лакоподібною композицією, та оптичний запис, як у звуковому кіно. Електромеханічний запис звуку застосовувався не для фондових записів, а в

побуті. У звуковому мовленні запис використовувався обмежено. Через складність оброблення носія оптичний метод також не застосовувався.

Існують й інші фізичні принципи запису, наприклад, електростатичний, термопластичний тощо. Але з багатьох фізичних принципів, починаючи з середини 40-х років, у звуковому мовленні найбільшого поширення набув магнітний запис, що обумовлено низкою переваг цього способу. Перш за все це стосується технологічності процесів запису й відтворення. Після здійснення запису не потрібне проміжне оброблення фонограми. Відтворення може початися негайно після запису й навіть одночасно із записом.

Магнітна стрічка була багаторазового використання. Після легкого стирання носій запису знову виявлявся придатним для роботи. Повторні використання обмежувалися тільки фізичним зношуванням носія запису – його якість мало залежить від кількості разів перемагнічування стрічки.

Висока якість звукозапису дає змогу застосовувати його на всіх етапах існуючої технології формування програм. Тому в другій половині ХХ сторіччя більшість передач записувалося, програма мовлення була заснована на відтворенні звукозаписів, тобто на так званому «механічному» мовленні. Це давало можливість знизити вартість радіопередач порівняно з «живим» виконанням. З'явилася можливість тиражування. Методом копіювання або перезапису робилися копії фонограм, отриманих в результаті магнітного запису. За якістю вони були близькими до оригіналу. Важливо те, що за умов правильного зберігання якість фонограм не погіршується багато років.

Поряд із перерахованими перевагами цьому методу запису звуку властиві й деякі недоліки. Магнітний запис не видимий, що ускладнює монтаж фонограм, а також зумовлює наявність специфічних перекручувань, чутливість фонограм до впливу сторонніх магнітних полів, різких змін температури й відносної вологості середовища. Та все ж грамофонні платівки, магнітна плівка – знакові етапні віхи розвитку звукозапису.

У 1978 році трипроградне радіо надавало своїй аудиторії можливість вибору передач першої програми Всесоюзного радіо або радіостанцій «Маяка» та «Променя». Трипроградне радіо в Донецькій області мали можливість слухати більш ніж 350 тисяч абонентів у 13 містах. До кінця п'ятирічки таке мовлення з'явилося ще і в містах Торез, Слов'янськ, Дружковка, Селідове, Дебальцеве, Новоазовськ, Амвросієвка, Часовий Яр. Проте, з набуттям нашої державою незалежності, трипроградне радіомовлення припинило своє існування.

Тоді ж Донецьке обласне державне радіо звучало 2 години 6 хвилин на добу, за рік мовлення тривало 766 годин. Його передачі починалися о 7.10 і закінчувалися о 18.30. Упродовж дня передачі виходили в ефір чотири рази. Вісім редакцій обласного радіо готували програми, які повною мірою відображали життя Донецького краю: «Шахтарські ритми», «Партійне життя Донбасу», «Люди, роки, подвиги», передачі молодіжної радіостанції «Романтик», випуски «Останніх новин» тощо. У 1979 році радіослухачі області почали приймати стереофонічні передачі.

На початку XXI сторіччя за допомогою супутникового радіо місцевими мовниками почала здійснюватися ретрансляція програмної продукції центральної мережевої станції. Супутникове мовлення також сприяє розвитку кабельного радіомовлення. Оператори, отримуючи телевізійний сигнал із супутника й пропонуючи своїм абонентам за угодами пакети супутникових телепрограм, запускають у кабель також звукові доріжки радіостанцій, оскільки стереоякість передачі звуку по кабелю є цілком самодостатньою.

Перспективним напрямом, що має сприяти покращенню роботи радіоорганізацій, є розвиток мереж мовлення та цифрових технологій. Початком впровадження наземного цифрового звукового мовлення слід вважати підписання Україною у червні 2006 року регіонального частотного плану цифрового телерадіомовлення «Женева-2006». Перехідний період, коли аналоговий ресурс має міжнародний захист, триватиме до 17 червня 2015 року. Зволікання з впровадженням цифрового радіомовлення в країні може призвести до втрати частотного ресурсу, а отже, і до знищення радіомовлення в прикордонних регіонах, якими є Харківська, Луганська, Донецька області.

У листопаді 2009 року Постановою Кабінету Міністрів України створено Міжвідомчу раду з координації здійснення заходів щодо впровадження цифрового радіомовлення. На неї покладено відповідальність за координацію дій усіх зацікавлених сторін під час переходу на цифрове мовлення.

Луганське обласне радіо одне із перших в Україні серед місцевих державних мовників почало працювати в FM-діапазоні. У грудні 2002 року в ефірі на частоті 103,6 FM вперше пролунали позивні нової державної радіостанції «Пульс».

На кінець 2009 року апаратно-студійний комплекс Луганського обласного державного радіо – це камерна апаратна зі студією, три монтажні апаратних та центральна апаратна. Усі вони обладнані сучасними комп'ютерними монтажними станціями, у резерві наявні середньохвильові передавачі. Монтаж передач здійснюється на цифровому обладнанні. Редакції забезпечені комп'ютерами, у кожного редактора – персональний цифровий диктофон. Новий мовний апаратно-студійний блок здатний забезпечити цілодобове мовлення на FM-радіоканалі. Створено своєрідний штатний конгломерат: один творчий колектив забезпечує як проводове мовлення, так і ефір у FM-діапазоні. На кожному каналі своя програмна політика.

В області використовуються понад 400 тисяч радіоточок аналогової мережі та FM-радіо. До відкриття «Радіо Пульс» обсяг власних передач становив 2,5 години на добу. У 2009 році – 26,5 години. Цього достатньо, щоб усе населення регіону мало можливість слухати обласне державне радіо.

Згідно з Планом розвитку національного телерадіоінформаційного простору України Луганщина мала б перейти на цифрове мовлення в 2009 році. Але економічна і фінансова криза в державі не дозволила цього зробити. Станом на листопад 2009 року (згідно з Державним реєстром телерадіоорганізацій України) в Луганській області зареєстровано 29

радіоорганізацій. Серед них: FM-радіомовників – 10; станцій проводового мовлення – 19. У регіоні в FM-діапазоні здійснюють мовлення 19 радіоорганізацій: 9 загальнонаціональних та 10 місцевих мовників.

Ситуація з проводовим мовленням залишається складною. У 2009 році з Держреєстру вилучено КП «Первомайська радіоредакція» (м. Первомайськ) та Новоайдарську ТРК «Айдар» (сміт Новоайдар), КП «Брянківська міська редакція радіомовлення» (м. Брянка).

За даними Луганської філії ВАТ «Укртелеком», упродовж 2009 року кількість радіоточок в області скоротилася на 32 % (станом на 01.11.2008р. налічувалося 121618 одиниць, а на 01.11.2009р. – 82555 одиниць).

На Луганщині розроблено програму розвитку обласного радіомовлення. У зв'язку зі скороченням радіоточок і абонентів проводового радіо ЛОДТРК здійснює поступовий перехід на мовлення в FM-діапазоні, а також значно розширює зону покриття радіосигналом в своєму регіоні. У серпні 2008 року ЛОДТРК стала переможцем конкурсу, який проводила Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, на вільні радіочастоти, використання каналу радіомовлення, призначеного для розвитку регіонального (в межах області) мовлення, що охоплює чотири частоти у Луганській області: 99,1 МГц (с. Біловодськ); 102,4 МГц (с. Білолуцьк); 101,2 МГц (с. Зоринівка); 101,6 МГц (с. Марківка). Обсяг мовлення становить 15 годин 1 хвилина на тиждень (2,15 год/доба).

У 2009 році одразу двоє ефірних радіомовників стали переможцями конкурсу на радіочастоти у м. Северодонецьк – київське ТОВ «Мюзік радіо» (частота 90,6 МГц у м. Северодонецьк) та луганське ТОВ «Незалежна телерадіокомпанія «ІРТА» (частота 107,1 МГц у м. Северодонецьк). Таким чином, жителі Северодонецька мають змогу обирати FM-станцію за власними уподобаннями, адже наразі їх п'ять – СКП «Телерадіокомпанія «СТБ», ТОВ «Телерадіокомпанія «Медіа Маркет», ТОВ «ТРК «Клас», ТОВ «Мюзік радіо», ТОВ «Незалежна телерадіокомпанія «ІРТА».

У Луганській області існує реальний попит на радіочастоти в FM-діапазоні. Кількість частотних присвоєнь для регіону не є достатньою, а отже, у їх наданні існує реальна потреба з огляду на можливості замовників та покриття території сигналами. Матеріальну підтримку ЛОДТРК надає Луганська обласна рада, яка 2009 року профінансувала витрати, пов'язані з технічним розвитком обласного державного радіо.

У 2009 році в Донецькій області за підсумками ліцензування радіомовлення діють 26 радіоорганізацій, які можна поділити за видами мовлення: РО ефірних – 15; РО проводового мовлення – 11. Радіопростір Донецького краю також формують 17 загальнонаціональних та регіональних каналів радіомовлення. За результатом конкурсного відбору (від 30.07.2009) ліцензію на мовлення з використанням частоти 104,6 МГц у м. Маріуполь отримало ТОВ «ТРК «Класик радіо», м. Київ (позивний: «Радіо Рокс Україна»).

У 2008 році радіочастотний ресурс Харківської області поповнився трьома частотами: 89,3 МГц у м. Харкові, 101,3 МГц у м. Куп'янську та 105,4

МГц у смт Великий Бурлук. Ліцензії Національної ради на мовлення на цих частотах отримали відповідно ТОВ «ТРК «Класик-радіо», м. Київ; ТОВ ТРК «Арта Плюс», м. Донецьк; Національна радіокомпанія України, м. Київ, разом із Харківською ОДТРК. У 2009 році зросла присутність у районах області загальнонаціональних та регіональних каналів радіомовлення. Ліцензії Нацради отримали 70 телерадіоорганізацій, із них РО ефірних – 9; РО проводового мовлення – 27. Радіопростір області також формують 15 загальнонаціональних та регіональних каналів радіомовлення.

Для потреб ефірного радіомовлення Харківської області задіяно 40 частотних присвоєнь, із них для загальнонаціональних мереж – 29 частот, для місцевих – 11 частот. За результатом конкурсного відбору, який завершився у жовтні 2009 року (конкурс від 30.07.2009р.), ліцензію на мовлення з використанням частоти отримали загальнонаціональний та регіональний канали радіомовлення:

- частоту 103,5 МГц у смт Солоницівці Харківської області отримано регіональним радіомовником ЗАТ «ТРК «Лідер» (м. Київ, позивні радіо «Шансон»; обсяг мовлення – 24 години на добу);
- частоту 102,5 МГц у м. Ізюмі Харківської області отримано загальнонаціональним радіомовником Національною радіокомпанією України (м. Київ, позивні «Українське радіо», обсяг мовлення – 24 години на добу).

ТРК «Класик радіо» («Радіо РОКС Украина»), яка отримала ліцензію на мовлення у 2008 році розпочала мовлення на частоті 89,3 МГц у м. Харкові. Для загальнонаціонального радіомовлення в обласному центрі задіяно 26 частот. Десятки сіл та районних центрів, розташованих на відстані більш ніж 40 км від передавачів, певною мірою відчувають обмеженість інформаційного потоку, задовольнити який може передусім розвиток радіомереж.

У 2009 році база аналогових частотних присвоєнь формувалася за рахунок того, що деякі компанії втрачали їх або відмовлялися від ліцензій. У районах області немає жодної місцевої FM-радіостанції. Тому досить несподіваним стало включення до резерву Національної ради радіочастоти 105,4 МГц у смт Великий Бурлук Харківської області, призначеної для створення та розвитку місцевого мовлення, через відсутність претендентів на участь у конкурсі, який було оголошено 29 листопада 2007 року.

У країні відсутні програми УР та ОДТРК на середніх хвилях (СХ). Ефірне мовлення, особливо в діапазонах ДХ, СХ, КХ, – досить витратний засіб у галузі інформаційних технологій, хоч і зона можливого задовільного приймання радіопрограм (хай навіть і з невисокою якістю звучання) у вказаних діапазонах значна порівняно з діапазонами УКХ: вітчизняним або нижнім діапазоном УКХ і діапазоном FM або верхнім діапазоном УКХ-FM. Ефірне радіомовлення потребує значних фінансових витрат на оплату електроенергії, користування мережами зв'язку й утримання передавальної техніки в робочому стані. Коштів на загальнонаціональне мовлення держава виділяє недостатньо.

Виконавцем держзамовлення на поширення програм в ефірі на території України і за кордон є переважно Концерн РРТ, який із кінця 2001 року підпорядковано Держкомзв'язку України, через нього концерн одержує призначене для цього фінансування. Поширення радіопрограм УР та ОДТРК проводимими радіотрансляційними мережами здійснює ВАТ «Укртелеком». Проте слухачі нарікають на незадовільне поширення радіопрограм.

Серед причин складної ситуації на початку XXI сторіччя в національному радіомовленні України – накопичення великих боргів Концерну РРТ перед енергопостачальниками, які почали відключати від електромережі окремі радіопередавальні об'єкти: спочатку деякі середньо- і довгохвильові передавачі, а також передавачі іномовлення на коротких хвилях.

Проводові радіотрансляційні мережі зазнали великих втрат як через стихійні природні катаклізми (ожеледь, урагани), крадіжки дротів, так і через відсутність потрібного фінансування та бажання відновлювати цей вид мовлення. За період з 1991 до 2000 року кількість діючих стаціонарних радіоточок в Україні зменшилася вдвічі.

Вибір радіоприймачів для приймання програм державного радіо стає все меншим, бо кількість старих приймачів вітчизняного виробництва, переважно з діапазонами ДХ, СХ, КХ і рідше з УКХ, зменшується через їх фізичне зношення. Нові приймачі мають переважно діапазони СХ (позначаються англійськими літерами АМ або MW) і FM. Саме вони стали найпоширенішими.

Серйозною проблемою в галузі електронних ЗМІ є економічні кризи, які наприкінці XX сторіччя та у 2008–2009 роках негативно позначилися на можливостях технічного й технологічного зростання державного радіомовлення. Унаслідок хронічного недофінансування державних радіокомпаній упродовж майже двох десятиріч значно відстала від сучасних потреб їхня матеріально-технічна база, знизилася потужність передавачів, деякі з них взагалі припинили роботу.

У 2009 році в Харківській області через брак фінансування припинили свою діяльність шість проводових радіокомпаній: «Красноградська радіоорганізація», «Близнюківська радіокомпанія», ТРК «Альтернатива», «Сахновщинське телерадіооб'єднання», «Кегичівська радіокомпанія», «Золочівське районне державне радіомовлення».

У зв'язку з тим, що матеріально-технічна база радіомовлення в нашій державі надзвичайно відстала від сучасних потреб, на межі століть пріоритетними напрямками технічної модернізації вважалися поширення радіопрограм через супутникову мережу, збереження і розвиток проводового мовлення як одного з найбільш дешевих і масових засобів охоплення населення інформаційним впливом, вихід державного мовлення в так званий FM-діапазон, організація виходу радіопрограм в мережу Інтернет.

У 1998 році дві українські радіостанції – «Наше радіо» та «Довіра-FM» – відмовилися від недосконалих наземних радіорелейних ліній і розпочали передачу свого сигналу з Києва в області через сателіт. Сигнал «M-FM-Station» (Донецьк), «Радіо для дорослих» (Маріуполь), «Радіо Фокус» (Слов'янськ), «Розважальне радіо №1 «Люкс-FM Схід» (Донецьк) можна

приймати на індивідуальні сателітарні антени. Інші використовують космічні канали винятково для передачі сигналу на свої корпункти з метою подальшої ретрансляції.

Розширення мережі Інтернет в інформаційному просторі Донбасу також впливає на поведінку аудиторії – з'являється можливість обирати програми для прослуховування з сайтів. Стрімкий розвиток інтернету примушує учасників вітчизняного медійного ринку швидко реагувати на зміни в потребах споживача. В Україні активно реєструються інтернет-радіостанції, які орієнтуються на вузьку аудиторію і ведуть мовлення лише у веб-мережі.

Переваги такого радіо в тому, що на його хвилях може, наприклад, цілодобово звучати закордонна музика певного напрямку. При цьому витрати на відкриття такої радіостанції мінімальні: не потрібно ні ліцензії, ні первинних інвестицій. Для запуску власної радіохвилі у всесвітній мережі достатньо встановити лише пару програм. У першому десятиріччі XXI століття в Україні розвивають online радіо переважно меломани-ентузіасти, для яких прибуток від хобі не є метою.

Аудиторія таких станцій невелика. Деякі з них є «піратськими» працюють без ліцензії на мовлення, використовують неліцензійну музику, не дотримуються норм і специфіки радіомовлення. На нашу думку, інтернет-станції цікаві для аудиторії як явище в галузі нових радіотехнологій.

Інтернет-станція збільшує кількість своїх слухачів за рахунок молоді, яка, іноді не маючи часу, можливостей або необхідності слухати станцію з елементарного приймача, прагне оволодіти новими технологіями. Інтернет дозволяє створювати віртуальні фан-клуби станцій. Слухачі можуть спілкуватися між собою, а також із співробітниками радіоорганізацій. Мовник має можливість постійно підтримувати зворотній зв'язок із своєю аудиторією.

На кінець 2009 року фактично не існувало вітчизняного ринку інтернет-радіо. Натомість у Харківській, Донецькій та Луганській областях поступово зростає кількість станцій, що працюють у такому форматі. Пояснюється все просто: інвесторам не вигідно вкладати гроші в проекти, що балансують на межі окупності і не приносять великого прибутку.

Інтернет для радіостанцій є надзвичайно важливий технологічний спосіб поширювати свою програмну продукцію у місцевості, куди радіосигнал не може пройти або коштує настільки дорого, що не є економічно доцільним. Глобальна комп'ютерна мережа дозволяє станціям транслювати свої передачі для будь-якої аудиторії, яка має доступ до Інтернету – інтерактивного джерела інформації. Тому глобальна комп'ютерна мережа стає додатковим способом для радіоорганізацій доносити інформацію до аудиторії. Будь-який матеріал, що передається через радіоефір, може бути продубльований на Інтернет-сайті станції. І слухач має змогу звернутися до веб-сторінки станції за можливістю знову прослухати повідомлення, що зацікавило. Інтернет для радіо є додатковим способом економії та заробітку грошей. Станції відкривають власні сайти, на яких знайомлять потенційну аудиторію із програмою передач, рекламують власних ведучих, проводять конкурси, вікторини, опитування аудиторії.

У 2000 році з'явилася нова технологія – індивідуальне інтернет-мовлення, подкастинг, що дозволяє автоматично завантажувати звукові файли на мобільний пристрій споживача [92]. Зрештою, технологія подкастингу є результатом поєднання функціональних особливостей радіомовлення та інтернету. Це своєрідний звуковий щоденник. Все, що записано в звуці, можна у вигляді окремого файлу викласти в інтернеті для ознайомлення будь-кого і будь-коли. Радіостанції намагаються отримати нові можливості доступу до цільової аудиторії: цілодобово через подкастинг транслюють свої програми, формують музичні інтернет-магазини, використовуючи PSS-програми та канали.

Інтернет навряд чи є небезпечним для сучасного радіо, оскільки він не поглинув мовлення, а дав можливість станціям продавати свої послуги і встановлювати інтерактивний зв'язок із аудиторією на новому технологічно-програмному рівні. На початку XXI сторіччя Інтернет і радіо – це рівноправні партнери в галузі масової комунікації, які взаємодоповнюють одне одного, і саме в цьому їхня спільна перспектива.

16 червня 2003 року відбулася епохальна подія в історії радіомовлення: 16 телерадіокомпаній із 15 країн світу розпочали цифрове радіомовлення на середніх хвилях загальним обсягом 195 годин щоденно. Початок мовлення присвячено, зокрема, знаменній події в історії Міжнародного союзу електрозв'язку – Всесвітній радіоконференції WRC ВКР-2003, що відбулась у Женеві (Швейцарія). Саме в цьому місті розпочато цифрове радіомовлення у середньохвильовому діапазоні на частоті 1179 кГц, передавачем потужністю 2 кВт, програмне наповнення сформовано «Radio France».

Ера аналогового радіомовлення, як свідчить розвиток і світового, й українського радіофіру, поступається перед ерою цифрового радіо. З одного боку, аналогова система радіомовлення в Україні загалом вичерпала свої перспективні технічні можливості. А це позначається передусім на можливості постійно отримувати якісний сигнал, скажімо, під час руху автомобіля, а також у зонах безперешкодного прийому аналогових АМ та УКХ-передавачів, які переповнені сигналами радіостанцій і не мають достатніх потужностей для збільшення кількості ефірних частот. Однак аналогове мовлення забезпечувало головне – достатньо високу, зокрема в FM-діапазоні, якість передачі сигналу, що не залежала від атмосферних, географічних та індустріальних перешкод. Тому перехід від однієї системи до іншої відбувається тоді, коли, попри якість, передбачені також інші медіапослуги, нові й функціональні одночасно, що вельми актуальні для вітчизняного радіоринку.

Цифрове радіомовлення – це метод передачі радіосигналу, який базується на цифрових технологіях і, на відміну від аналогового методу, передбачає принципово нові можливості передачі звукових програм, створених в результаті поєднання мультимедійної інформації – текстової, візуальної, графічної і власне звукової [99]. Тому йдеться не лише про

забезпечення споживача інформацією, а й про сервісне її сприйняття, тобто певні сервісні послуги, що супроводжують інформацію.

Появу на дисплеї цифрового приймача текстового контенту музичної програми, фото та відеозображень виконавців можна вважати сервісним (мультимедійним) поданням інформації. Тобто на екрані цифрового приймача може відобразитися не лише інформація про радіостанцію (частота, мова, жанр), додаткові повідомлення про передачу (назва пісні, її текст, автори та виконавці), а й різноманітні відомості – новини, курси валют, прогноз погоди тощо. Уся ця інформація може бути записана в приймачі. Користувач, слухаючи радіо у фоновому режимі, може повернутися до неї в будь-який час. Цифрові передавачі для оптимального доступу до аудиторії потребують, порівняно з аналоговими, менше потужності й значно ширше дають змогу використовувати спектр радіочастот. Цифрові передавачі можуть бути інтегровані з комп'ютерами, що сприяє якнайшвидшому обробленню звукового сигналу слухачем.

Висновки. Радіомовлення так само, як й інші електронні ЗМК, визначаючись на межі сторіч із подальшим розвитком, проводить технологічну та змістову реорганізацію – стає цифровим. Перехід радіомовлення на цифрові стандарти зумовлено насамперед обмеженістю радіочастотного ресурсу, необхідністю підвищення технічної якості радіопрограм, впровадження перспективних технологій, а також відсутністю державної підтримки Концерну РРТ як пріоритетного оператора комунікаційних послуг.

Водночас на цьому етапі головні гравці галузі не готові ні технічно, ні фінансово, ні ментально до радикальної зміни технології передачі і прийому сигналу. Гальмує процес розвитку радіомовлення як в Україні загалом, так і в східних її областях зокрема, відсутність рішення на державному рівні про те, який вид мовлення має бути пріоритетним чи всі вони на цьому історичному етапі однаково важливі, а також невизначеність з основними цифровими форматами, а отже, й з новими шляхами розвитку радіо, які частково або поступово використовуються в різних країнах, зокрема й в Україні. Хоча загалом цифрові формати принципово змінюють можливості радіомовлення в регіонах.

Упровадження цифрових методів оброблення сигналів у системах формування і трансляції передач сприятиме інтеграції вітчизняного регіонального мовлення у світовий інформаційний радіопростір.

Список використаних джерел

1. Артеменко В. О. Минуле. Сучасне. Майбутнє. - Харків, 2002.
2. Артеменко В. А. Харьковский радиотелесенр в датах и фактах (1921 -1981 г.г.) // Из истории знергетики, злектроники и связи Сб. АН СРСР - М., 1982. - Вып. 13.
3. БСЭ. - М., 1977, - Т. 26.
4. Гоян О. Я. Цифрове радіомовлення: українські перспективи // www.journ.univ.kiev.ua
5. Звіти Національної Ради України з питань телебачення і радіомовлення, 2010. - <<http://www.nrada.gov.ua>>.
6. Іванов А. Руйнує той, хто не вміє будувати. Урядовий кур'єр, №66 (2237), 6 квітня 2002.
7. Комаров С. Радиовещательные технологи. Форматы радиостанций и как определить свой формат. – <<http://www.radiostation.ru/music/format.html>> .
8. Костюченко А. Цифрове радіомовлення на середніх хвилях – об'єктивна реальність Говорить і показує Україна №39 (2390), 18 вересня 2003.
9. Лизанчук В.В. Радіожурналістика: засади функціонування. Підручник.-Львів: ПАІС, 2000. –С. 366.
10. Лизанчук В.В. Основи радіожурналістики: Підручник.- К.: Знання, 2006. – 628 с.
11. Мащенко І. Г. Хроніка українського радіо і телебачення в контексті світового аудіовізуального процесу. - К., 2006.
12. Мащенко І.Г. Енциклопедія електронних мас-медіа: у 2 т. – Запоріжжя: Дике Поле, 2006 Т. 1. Всесвітній відеоаудіолітопис: дати, події, факти, цифри, деталі, коментарі, персоналії. – Нова ред., перероб і доп. – 2006. – 384 с.
13. Миронченко В. Коли радіо говорило азбукою Морзе // Говорить і показує Україна. - 24 квітня 2003.
14. Омеляненко Ю. І. Телерадіомовлення України: Шляхи становлення і розвитку. – К.: Раритет, 1997. -100с.
15. *План розвитку національного телерадіоінформаційного простору України (з доповненнями, внесеними рішенням Національної ради № 1260 від 03.10.2007)* // www.nrada.gov.ua/documents.doc.
16. *План розвитку телерадіопростотру України. Національна Рада України з питань телебачення і радіомовлення, 12 вересня 2007 р.; Концепція Державної програми впровадження цифрового телерадіомовлення, Кабінет Міністрів України, 30 листопада 2007 р.*

17. Рихтер С.Г. Цифровое радиовещание. – М.: Горячая линия-Телеком, 2007. – 352 с.

18 Рожко Г. Харків - колыска українського радіомовлення і телебачення: Докум.-публіц. нарис/ Літ. запис Ж. Ф. Петрової-Коваленко. - Х., 2004.

19. Світ Радіо /ProRadio.Org.Ua:Радіостатті. 2006.
<http://www.proradio.org.ua/articles/bezviny.html>.

20. Цифровое звуковое радиовещание. /Виходець А.В., Ганжа С.Н., Лапін В.П., під заг. ред. Михайлова М.К.Ж; - Одесса. -2006.

21. Шляхи розвитку провідного радіомовлення в регіоні / Ракурс, 20 січня 2006 року.